

JUTRANJE NOVO TI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniš pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/1. — Telefon št. 213

Brzljavi naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravišтво: Marjlin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglasi po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisnimim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Po ratifikaciji rapalske pogodbe.

Iz doslej sprejetih poročil je razvidno, da je italijanska zbornica končnoveljavnosti odobrila rapalsko pogodbo. Pot, ki jo je hodila ta pogodba, ni pripeljala k zaželenemu cilju. Rapalski pakt ne zadovoljuje nobenega izmed obeh kontrahentov. To se je v našem in v italijanskem časopisju že tolikokrat poudarilo, da je vsako ponavljanje te realno utemeljene trditve odveč. Nihče ne more dvomiti, da je v trenutku glasovanja zavlada na Mantecitorio neka prikrita depresija. Pri nas pa je vsaka obletnica 12. oktobra itak dan narodne žalosti...

Rapalska pogodba je torej ratificirana. Konvencije se bodo pričele izvrševati z dnem, ko bodo listine izmenjane. Vsi vemo, in tega dejstva ni bilo treba z nasprotni strani tako namenovoma izrabljati, da je bila naša država v Rapalu teritorialno in politično oškodovana. Vsa, ki vsaj nekoliko zasleduje politična vprašanja, bo moral priznati, da je zunanja politika g. Ninčiča bila vedno miroljubna in da se je skrbno izogibala vsemu, kar bi lahko potegnilo našo državo v nevarni vrtilinec možnih konfliktov.

Politika se ne dela s srcem, temveč z računom. Če so veljale Mussolinijeve besede o začasnem značaju mirovnih pogodb za Italijo, zakaj ne bi v istem hipu in morda še v nekoliko večji meri veljale tudi za našo kraljevino? Rekli smo že, da je ubijanje o škodi, povzročeni po rapalskem traktatu, sedaj neumnost. Zavedajmo se i mi, da je to prva pogodba, v kateri se urejuje v velikih konturah meddržavno razmerje obeh podpisanih držav. Seveda se tiče predvsem teritorialnih vprašanj in če smo odkriti, moramo reči, da nas ne zadovoljuje ne reški aranžman in ne rešitev zaderskega vprašanja. Baroš ostane še vedno pod italijansko okupacijo, ravno tako tudi Delta in Reka sama!

Zaenkrat je položaj tak, da moramo stremeti po čim obširnejši neodvisnosti v gospodarskem pogledu. Tisti, ki končujejo svoje uvodnike z namigavanji o bodoči revanši, bi storili veliko bolje, da se ogledajo v Nemčijo. Motil bi se, kdor bi mislil, da se ta misel med Nemci ni ukoreninila. Ali tega ne poudarja ob vsaki priliki! Do tistega časa, „ko dorastemo“, bo treba še temeljitego gospodarskega in socialnega dela na vseh poljih. Vse ostalo so fraze, izvirajoč deloma iz politično-strankarske razklenosti, ponajveč pa iz navade. Prepričani smo da ne bi bili nič bolje odrezali, če bi bil namesto Ninčiča vodil našo zunanjo politiko kak Pribečič.

Pogodba je bila potrjena z 225, odklonjena pa z neznatno manjšino 20 glasov. Nismo se motili v pričakovanju, da bo v italijanskem parlamentu zmaga trenost nad demagogijo. Vest je vzbudila v Beogradu vidno radost, saj je znak, da se položaja približujemo stanju, v katerem bo prevladovalo zapanje. Položaj, v katerem sta se nahajali obe državi skozi čela štiri leta, je bil gotovo neznošen.

Besede, ki jih je govoril g. Mussolini, so bile lepe, sedaj naj sledijo dejanja. Veliko je odvisno od dobre volje odgovornih činiteljev v Rimu. Naša vlada ne bo delala gospodarskemu približanju z Italijo nobenih zaprek, zbirajo pa isto od rimske. So sicer vprašanja, ki se pri najboljši volji ne morejo rešiti v prilog inozemstva. V kategorijo teh vprašanj spada na primer uvoz italijanskih vin. Upati pa smemo, da se bodo razčistila carinsko-politična, trgovsko-prometna in vsa sorodna vprašanja. Zeleti bi bilo, da se pritise njih obojestransko zadovoljivi rešitvi pečat trajnosti, bolje nobenih pogodb, kakor takšne, ki ne bi odgovarjale najvitalnejšim potrebam obeh držav. Naši mednarodni činitelji pa naj skrbijo zato, da se z naše strani ne vstvari noben prejudice, ki bi vezal našo gospodarsko svobodo. Bilo je dovolj teritorialnih žrtv, zato se moramo zavarovati pred gospodarskimi.

Vsekakor je danes še prezgodaj govoriti o obliki bodočega razmerja med obema državama. Politika Italije je vse preveč zagonezna, da bi ji mogli in z narodnega stališča tudi smeji brezpozorno zaupati. Sicer je pa tudi vse, kar

se nanaša na bodoče razmerje do Italije, odvisno od svobodne volje našega celokupnega naroda. Naš narod ne bo nikdar zasledoval imperijalističnih ciljev, storil bo pa brezpozorno vse, da

se na Jadranu zaščiti njegovi življenjski interesi. Italija naj si zapomni dobro, da se bo v Beogradu presojala njena „ženerozna“ in „lojalna“ politika edino po dejanjih.

Volilne priprave.

Beograd, 12. febr. (Z) Včeraj je bilo v Subotici veliko zborovanje Narodne radikalne stranke, ki se ga je udeležilo veliko število volilcev iz vsega okrožja. Med dr. so govorili minister dr. Župančič, Radonić in Gršković.

Beograd, 12. febr. (Z) Včeraj so se na zborovanju v Hlabovu določili sreski kandidati radikalne stranke za srez Ključ. Za nosilca radikalne liste je bil soglasno izvoljen bivši poslanec Uroš Brkić, za njegovega namestnika pa trgovec iz Gornjega Milanovca Rada Gajić. Ker kandidira Brkić še v drugem srezu, je njegova izvolitev zagotovljena.

Beograd, 12. febr. (Z) Včeraj je bilo v Jagodini okrožno zborovanje radikalne stranke, na katerem je bil za nosilca liste soglasno izvoljen Velja Popović.

Beograd, 12. febr. (Z) Minister za promet Velizar Janković je bil soglasno izvoljen za nosilca radikalne liste v skuplanskem okrožju. Minister Janković kandidira tudi kot nosilec liste v krajinskem okrožju in kot sreski kandidat v Bakru.

Šibenik, 12. febr. (Z) Semkaj sta dospela dva vagona živil, ki jih je po-

slal Stjepan Radić svojim pristajšem za volilno agitacijo v tem okraju.

Beograd, 12. febr. (Z) Minister ver Ljuba Jovanović odpotuje danes v Novi Sad, ministra Velizar Janković in Krsta Miletić pa sta se povrnila iz Skoplja.

Beograd, 12. febr. (B) „Tribuna“ poroča iz Sarajeva: Radi stalnega prodiranja radičevcev v Bosno in Hercegovino se bodo pričela nova pogajanja med Hrvatsko težačko in Hrvatsko pučko stranko. Hrvatska pučka stranka bo, kakor se doznava, sedaj postavila mnogo večje zahteve. Izgleda, da med obema skupinama ne bo prišlo do sporazuma. Demokratom se je v Sarajevu izjavilo sporazum tako z radikalci, kakor tudi z zemljoradniki. Postavili bodo svojo posebno kandidatno listo.

Beograd, 12. febr. (B) Minister pravde dr. L. Marković je izdal vsem podrejenim oblastvom okrožno, po kateri se mora ves volilni material, kakor glasovalne kroglice in skrinjice čim prej vrniti ministrstvu notranjih del in pokrajinskim upravam. Ta material se bo pozneje zopet odposlal na glasovalna mesta. Te pošiljave se morajo smatrati kot najnujnejše.

Ratifikacija santamargerskih konvencij.

Rim, 12. febr. (Izv.) Italijanski parlament je predvčeršnjem, soboto, dne 10. t. m. sprejel santamargerske konvencije z 225 glasovi proti 20. V živahno debato so posegali govorniki vseh parlamentarnih frakcij. Po debati je povzel besedo ministrski predsednik in zunanji minister Mussolini ter v daljšem govoru orisal pomen sprejetja teh konvencij za mednarodni prestiž Italije. Predsedstvo poslanske zbornice je takoj po sklepnih besedah ministrskega predsednika odgodilo seje parlamenta. Prihodnja seja se bo sklicala pisnimim potom. Odgoditev parlamentarnih sej se smatra v političnih krogih kot paljativno sredstvo zoper eventualne očitke s strani skrajne levice nacionalističnih skupin.

SESTANEK MALE ANTANTE.

Beograd, 12. febr. (Z) Med Beogradom, Prago in Bukarešto se vrše pogovori o zunanje-političnem položaju. Kabineti vseh treh vlad so sklenili, da se začetkom marca sestanejo v Bukarešti zastopniki male antante.

NAŠI ODNOSAJI Z AVSTRIJO.

Beograd, 12. febr. (Z) Naš poslanik na Dunaju Tiča Popović je danes dopel semkaj in je imel daljšo konferenco s predsednikom vlade Pašićem, kateremu je poročal o političnih razmerah v Avstriji.

Beograd, 12. februarja. (Z) Avstrijski zvezni kancelar dr. Seipel pride 20. t. m. v Beograd, kjer bo razpravljal z našimi vodilnimi državniki. Glavni predmet konferenc bo tvorila razna trgovinska in politična vprašanja.

RAZMEJITEV MED BOLGARSKO IN NAŠO KRALJEVINO.

Beograd, 12. febr. (Z) Te dni se sestane v Nišu razmejitelna komisija z Bolgarsko. Naša vlada še ni določila vseh delegatov. Doslej so določeni le zastopniki notranjega ministrstva in generalnega štaba I. armije.

ITALIJA IN PORUHRJE.

Rim, 12. febr. (K) Časopisje se bavi s predlogi, ki jih je podal predsednik Mussolini v zbornici glede Poruhrja. Listi smatrajo te izjave kot izraz realne politike, ki je edino mogoča za Italijo.

KONCENTRACIJA ZAVEZNIŠKEGA BRODOVJA PRED SMIRNO.

London, 12. febr. (K) 22 vojnih ladij 11 angleških, 4 francoske, 3 italijanske in 4 severoameriške, se sedaj nahajajo pri Smirno. Pričakuje se, da se temu brodovju vsak trenutek pridruži še 12. angleška vojna ladja.

Pred rešitvijo vprašanja južne železnice.

Beograd, 12. febr. (Z) Konferenca strokovnjakov nasledstvenih držav, ki bi se imela sestati dne 15. t. m. v Rimu, da razpravlja o rešitvi vprašanja južne železnice, zlasti pa o razdelitvi vozovnega parka, se je odgodila na nedoločen čas.

Budimpešta, 12. febr. (K) Bivši finančni minister dr. Ivan Teleki, državni tajnik v finančnem ministrstvu dr. Pavel Ernyey in en ministerjalni svetnik so davi po nalogu madžarske vlade odpotovali v Rim, kjer se udeležijo konference, ki se dne 15. februarja začne v zadevi ureditve vprašanja južne železnice. V Rim je odpotoval tudi ravnatelj madžarskih prog južne železnice, polkovnik Gordon.

ATENTAT V ZAGREBU.

Zagreb, 12. febr. Danes ob 11. dopoldne je invalid Matija Tkaleč ustrešil načelnika oddelka za invalide pri socialnem skrbstvu v Zagrebu, tajnika Čvitaša, v njegovem uradu. Morilec je pobegnil.

DOHODKI NAŠIH CARINARNIC.

Beograd, 12. febr. (Z) Dohodki vseh carinarnic v naši državi v drugi polovici meseca januarja so znašali Din 41.940.151.

HOLANDSKA BANKA V ZAGREBU.

Zagreb, 12. febr. (Z) V tukajšnjih bančnih krogih se govori, da se neka holandska banka interesira za to, da bi otvorila podružnico v Zagrebu. Baje se že pogaja z neko manjšo banko zaradi prevzema.

IZSELJENSTVO V ARGENTINI.

Beograd, 12. febr. (Z) Naš konzulat v Buenos Airesu opozarja naše državljane, ki nameravajo potovati v Argentino, da si morajo nabaviti pravilne potne liste in viza argentinskega konzulata, ker bi jih sicer argentinska oblast poslala nazaj v domovino in bi tudi intervencije našega konzulata nič ne pomagale.

MEŠČANSKA VOJNA NA IRSKEM.

London, 12. febr. (K) Predsednik irske republike je izdal na častnike in moštvo republikanske vojske proglas, v katerem veli, da se bo vojna nadaljevala, dokler angleška vlada ne prizna neodvisnosti Irske. Istočasno s objavo proglasa so vstali napadli v Dublinu tiskarno, v kateri se je tiskal načrt amnestije državne vlade. Tiskarno so razstrelili.

OGROMEN POŽAR.

Bahia Blanca, 12. febr. (K) Velik požar je deloma uničil vojaško pristanišče, v katerem se nahaja oporišče za vodna letala. Škoda znaša pol milijona piastrov.

Napad na Cirilovo tiskarno v Mariboru.

TISKARSKI STROJI STROKOVNJAŠKO UNIČENI. — MILIJONSKA ŠKODA. — NA SLEDU ZA LOPOVI. — PREISKAVA V POLNEM TEKU. — „POZITIVNI“ KRIVCI SE NEDOĞNANI? — USTANOVITEV DELAVSKIH BRAMBNIH ČET.

Maribor, 12. febr. (Izv.) V nedeljo ponoči okrog ene je zapazil v bližini Cirilove tiskarne na Koroški cesti službujoči redar dva gospoda, ki sta s ključem odprla vrata poslojja, vstopila in nato zopet za seboj vrata zaklenila. Redar ni slutil nič hudega, ker je menil, da stanujeta v hiši. Približno ob četrtna dva pa je hišnik Cirilove tiskarne, ki stanuje v dvoriščnem poslojju, slišal ropot in udarce, ki so prihajali iz poslojja na drugi strani dvorišča, kjer se nahaja tiskarna. Sumil je napad na tiskarno, se naglo oblekel in stopil pred vrata. V istem trenutku pa so stopili pred njega štirje neznanci, ki so mu z orožjem v rokah zagrozili, naj molči. Tem štirim se je pridružil še peti, ki so potem skupaj stražili hišnika in mu zapretili, da ga bodo ustrelili, ako bi klical na pomoč. Zaukazali so mu, naj se vrne v svoje stanovanje.

Hišnik je opazil, da so bile električne žarnice v tiskarni, in sicer v oddelku, kjer se nahajajo stavi stroji, ovite tako, da je bila luč povsem medla in ni bilo nikakor mogoče spoznati ljudi, pač pa so doneli iz tega prostora udarci, ki so dali sklepati na to, da se notri razbijajo stroji. Približno četrte ure kasneje je slišal hišnik, da odhaja večje število ljudi, nakar se je vse pomirilo. Stopil je ven in pogledal v prostore, kjer se nahajajo stroji. Videl je, da so bili tamkaj trije stroji razbiti. Nekateri so bili videti znatno poškodovani, tako, da so postali očitno nerabni. Hišnik je tekel takoj na policijski komisariat in prijavil dogodek.

Naslednji dan se je ugotovilo, da so udeleženci na tem nočnem napadu dospeli v tiskarno skozi Vojaško ulico in sicer sta jim morala odpreti prva dva, ki sta prišla s Koroške ceste, s ključem, vrata na dvorišče. Na podlagi uvedene preiskave je bilo tekom včerajšnjega dne več oseb aretiranih. Zastisavanje se nadaljuje. Pozitivni krivci še niso dognani. Povzročena škoda se ceni različno. Eni pravijo, da znaša škoda 500.000, drugi pa da znaša en milijon kron. Očitno so hoteli storilci onemogočiti izhajanje obeh listov, ki se tiskata v Cirilovi tiskarni, namreč „Straža“ in „Slovenskega Gospodarja“. Ker pa je ostal en stroj navzlic napadu nepoškodovan, je danes „Straža“ izšla brez vsake zakasnitve.

V zvezi s tem napadom objavlja danes Mariborska tiskarna izjavo, v kateri pravi, da z ozirom na to, ker hočejo nekateri Mariborski tiskarni nenaklonjeni elementi spraviti podjetje v zvezo z napadom na Cirilovo tiskarno, odločno odklanja vsak tak sum ter prosi, da bi se razširjevalci sličnih govoric nemudoma naznanili podjetju, da proti njim lahko uvede sodno postopanje.

„Z napadom na Cirilovo tiskarno v zvezi objavlja tudi upravni odbor „Orjuna“ v Mariboru izjavo, da niti on niti kak posamezni član organizacije ni v nikakršni zvezi z napadom na Cirilovo tiskarno. Zaradi tega protestira odbor

DEMOKRATSKI VOLILNI MANEVR.

Maribor, 12. febr. Tukajšnji demokrati so uprizorili za včeraj protestni shod kulturnih društev proti izmišljenemu paktu med Narodno radikalno stranko in Nemci. Razni ad hoc določeni govorniki so slikali zborovalcem „ogroženost“ narodnih pridobitev. Odlikovali so se zlasti neizgovorni odvetniški koncipijent dr. Reisman, nadalje narodni soljast Selinšek in zastopnik „Orjuna“ dr. Sunterl, ki je izjavil, da bodo šli nacionalisti z vsemi sredstvi v boj proti vsem, ki ne odobravajo demokratskih volilnih sredstev. Za svojo volilno agitacijo so se poslužili demokrati tudi posameznih koroških beguncev.

NORVEŠKO PRVENSTVO V SMUČARSTVU.

Neuwelt, 12. febr. (K) Pri včerajšnji smučarski tekmi je bil proglašen za prvaka pri kombinirani tekmi v

proti postopanju policije, ki je začela preganjati in zapirati poedine člane Orjuna. Upravni odbor zahteva, da se aretiranci takoj zaslisi, obenem pa tudi priče, ki so v stanu dokazati njih alibi ter da jih takoj izpuste na svobodo.

Maribor, 12. febr. (Izv.) Vest o vandealskem razdejanju v Cirilovi tiskarni se je naglo razširila po mestu in vzbudila v vseh trezno mislečih narodnih krogih silno ogorčenje. Ta dogodek tvori vsebino vseh pogovorov v javnem in zasebnem življenju. Ljudje se povprašujejo, kam lahko pride tako „konstruktivno“ delo za narod in državo. Vse pričakuje končnega rezultata preiskave in trdnem prepričanju, da bo državna oblast elementom, ki na tak način slabijo ugled države v inozemstvu, radikalno posvetila.

Maribor, 12. febr. (Izv.) Z zaupne strani pravijo, da sklicuje tukajšnja socialistična stranka veliki zaupniški zbor, na katerem se ustanove delavske čete v varstvo lastnih institucij.

Prvotno smo prejeli poročilo, ki omenja kot krivce demokratske članke nacionalistične organizacije. Ker pa je državna oblast, ki preiskuje celo zadevo, izjavila, da pozitivni krivci še niso dognani, se omejujemo samo na tu priobedeno poročilo, dasi nas iz Maribora zagotavljajo, da odgovarja prvotno poročilo resnici. Uredništvo.

„NA OBRAMBO!“

„Grafiki radnike“, organ Zveze grafičnih delavcev in delav v naši kraljevini objavlja sledeči oklic, ki ga prinašamo v celoti:

„V zadnjih dnevih se neprestano vrše napadi na razne tiskarne. Iz mržnje napram nekaterim listom mislijo mladi, nepoučeni ljudje, da se morajo radi pisanja teh listov maščevati nad tiskarnami, v katerih so zaposleni popolnoma nedolžni grafični delavci. Nedavno je bila vržena med delavce celo bomba, in zahvaliti se je edino le slučaj, da so se dotičniki rešili pred smrtno smrtjo. Na ta način zadenejo ti atentati ne onih, katerim so namenjeni, marveč nas nedolžne grafične delavce in delavke, ki ostanemo brez kruha. Sedaj se govori po Zagrebu, da bodo nekatere zagrebske tiskarne demolicirane. Vsaka akcija rodi reakcijo. Strankarska mržnja je razpaljena do skrajnosti in naravno je, da bi odgovorila tudi nasprotna stranka z demoliciranjem tiskarne. A končni rezultat? Listi bi že izhajali v kaki nedemolicirani tiskarni, delavci iz demoliciranih obratov pa bi ostali na cesti. Ta okolostil sili grafično delavstvo k silobranu. Radi tega opozarjamo pristaje vseh političnih strank, da se varujejo takih sredstev. V protivnem slučaju bodo grafični delavci primorani ustaviti delo pri vseh listih dotične stranke (po vsej državi), katere pristaji bi demolicirali tiskarne svojih nasprotnikov. V tej nameri nas je dolžan podpirati tudi Savez združenja grafičnih poduzečja Jugoslavije.“

DANAŠNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:

Drama: Zaprto.

Opera: Zaprto.

Kino Matice: „Kako si osvobodimo žene“.

Kino Tivoli: „Bijela pustinja“.

Kino Ideal: „Horoga“, I. del.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani: Tekoči teden: lekarna Bohine na Rimski cesti in Leustek na Resljevici št. 1.

— Madachova proslava na Madžarskem. Stoletnico Madachovega rojstva (roj. 21. jan. 1823) so na Madžarskem slovesno proslavili. Madach je avtor slovite "Tragedije človeka", filozofske pesnitve, ki se oprijema zadnjih problemov življenja. Podobna je radi tega v marsikateri točki Goethejevemu "Faustu". Prevedena je v vse svetovne jezike. Originalno je zlasti Madachovo pojmovanje človeškega problema. V tej pesnitvi vidi Adam v snu, ki mu ga je inspiriral sam Lucifer, razvoj človeštva do konca sveta. Vedno se bori. Adam v seriji teh dramatskih slik kot nekaj reprezentant višjih stremenj za nov ideal, ki se izkazuje kot goljufiv, človestvu pa vendar kot koristen. Ostala dela tega pisatelja niso toliko vrednotni, najboljša je še biblijska tragedija "Moizese".

Dnevne novosti.

— Ministrski predsednik g. Pašić pride v Ljubljano v torek 20. t. m. popoldne v spremstvu več ministrov. Zvečer istega dne bo govoril na zborovanju Narodne radikalne stranke, ki se bo vršila v veliki dvorani »Uniona«. — V sredo 21. t. m. popoldne bo sprejemal g. ministrski predsednik v vladni palači, popoldne pa se vrne v Beograd.

— Tako se ne dela za kralja in za državo. Zločinski napad na Cirilovo tiskarno v Mariboru je ponoven dokaz tajnih ciljev gotovih mladih ljudi, ki proglašajo svoje negativno delovanje za državotvorno in narodno delo. Svoje načelni nasprotniki klerikalizma, ki je že mnogo škodoval naš državi in našemu narodu, nikakor pa ne moremo odobravati brahijalnega terorizma nampram političnim nasprotnikom in še manj nampram tiskarskim podjetjem. Napadi, ki so se izvršili v zadnjem času z gotovo strani na razne tiskarne, so plod voje in povojne podivjanosti, ki ne more roditi trajno dobrih sadov. Prepričani smo, da obsoba vsa naša narodna javnost teroristične zločine, ki se upirajo z izvestno strani v vedno večjem številu in obsegu. Komur so kralj, država in narod resnično v srcu in kdor se zaveda svojih zvišenih dolžnosti nampram domovini, se ne more pozabiti tako daleč, da bi rušil v imeu naših največjih narodnih in političnih svetnih ugled naše kraljevine na zunaj z dejanji, ki v končnih posledicah rušijo tudi našo notranjo konsolidacijo. Prepričani smo, da bo državna oblast naša prave zločine in jih eksplimirano kaznovala.

— Kraljica je ozdravela. Kraljica Marija, ki je bila nekoliko dni bolna, je popolnoma okrevala. Vendar so ji zdravniki svetovali, naj še ne zapusti sobe.

— Minister dr. Niko Zupanič se je odpojal sredi iz Beograda v Ljubljano.

— Povratek pokrajinskega namestnika. V nedeljo se je vrnil iz Beograda g. pokr. namestnik Ivan Hribar. Namestnik je takoj prevzel vodstvo poslov pokrajinske uprave. — Izmišljene vesti. G. pokrajinski namestnik Ivan Hribar nas je pooblastil ugotoviti, da so vesti nekega lista, ki je poročal, da je dal g. namestnik zavarovati vsa državna poslopja pri neki ljubljanski zavarovalnici in da je obdržal zase provizijo, zlobno izmišljena in zlagana.

— Vodstvo okrajnega glavarstva v Ptuju je prevzel vladni svetnik g. dr. Vodopivec. — Iz demokratske stranke v Mariboru sta izstopila prof. Strmšek in g. nadgeometer Adolf Götzl. List za listom...

— Izpopolnitev mest administrativnih uradnikov v vojski. Komanda Dravske divizije razglasa: Radi izpopolnitve administrativnih mest v rezervi je minister vojni in mornarice odredil, da se prijavijo potom svojih vojnih okrogov vsi oni rezervni oficirji in obvezanci uradniškega reda, ki so bili tekom zadnjih vojn v administrativni službi in ki žele prenesti v rezervno oficirje administrativne stroke. Prijava mora vsebovati: ime in priimek; čin in vrsto orožja; rojstne podatke; službo v kadru; šolsko izobrazbo; civilni poklic; dal je bil v vojski in v kateri administrativni službi; v kakšno službovanje je sedaj pridružen; ako je obvezanec uradniške vrste, svojo civilno plačo. Prijaviti se mora do konca februarja.

— Proti izrabljanju sekvestrirane. Ministrstvo za zunanje zadeve je izdalo okoliščino sledeče vsebine: Vseled pritožb, ki jih je dobivalo ministrstvo zunanjih zadev od posameznih osebnosti in ki se nanašajo na izrabljanje s strani advokatov, ki računajo na usluge, storjene pri prevzemanju v inozemstvo sekvestriranega denarja, veliko prevelike procenite, je ministrstvo za zunanje zadeve primorano obvestiti vse interese, da se neposredno obrnejo s prošnjami in dokumenti edino le na ministrstvo za zunanje zadeve. Ker znašajo procenti, ki jih računajo advokati, celo do 75 odstotkov, bo ministrstvo za zunanje zadeve vršilo te posle preko svojih konzulatov, in sicer za minimalno povračilo stroškov. To je edini način, po katerem se morejo interesi zavarovati pred velikimi izgubami. To velja zlasti v slučajih, kjer gre za manjše vsote.

— Nova lekarna v Ljubljani. Nasproti evangelijske cerkve je otvoril novo lekarno g. Fran Kuralt.

— Prevoz pošte v Dalmaciji. Prometno ministrstvo je odredilo, da se v Dalmaciji uvede dnevna avtomobilska služba za prevoz pošte iz železniških kolodvorov v one kraje, ki nimajo železniške zveze.

— Smrtna neizgoda. Dinar Matevž Učar iz Vrhopola pri Kamniku se je dne 9. t. m. smrtno ponesrečil. Učar je v gozdu spravil les, pri tem pa mu je v snegu spodrsnilo, da je padel, nato je pa zdrčal z lesom vred v dolino. Bil je takoj mrtev; imel je vso glavo zmečkano in po životu ves potolčen in polomljen. Zapišča ženo in tri otroke.

— Oskar Treo, iz znane ugledne ljubljanske rodbine, je v nedeljo 11. t. m. nenadoma preminul. Pokojnik je bil splošno znan in priljubljen. Pogreb blagoga pokojnika se vrši danes ob 14. uri z Gosposvetke ceste št. 12 na pokopališču k Sv. Križu.

— Ivan Mankoč. Po dolgi in mučni bolezni je umrl večeraj občeznani veletržec, šef lesne veletržnice g. Ivan Mankoč. Pokojnik je bil eden naših glavnih voditeljev, ki je vedno neumorno in z vso poživljenostjo deloval za slovensko idejo. Posebno se je odlikoval na gospodarskem polju. Bil je predsednik Jadranske banke, Tržaške posojilnice in hranilnice itd. Bil je vedno zaveden, tudi v najhujših časih ter tudi materijelno veliko pripomogel za našo slovensko stvar. Tržaško Slovenstvo mu bo ohranilo trajen spomin, kajti z njim izgubi enega izmed glavnih stebrov za našo idejo. Naj v miru počiva!

— Ples primorskih akademikov. Sobotni ples primorskih akademikov nam je nudil priliko videti, kako se da spraviti v sklad neprilipen elegancja s prijetnim čutom familiarnosti, ki je vladala med celo prireditelji. Priprosto in obenem okusno urejena dvorana je bila nabito polna gostov. Med gosti smo videli g. dr. Batiča s soprogo in mnogo drugih odličnih oseb. — Ples je posetili tudi italijanski delegat g. De Camelli s svojo soprogo.

— Razstava ženskih ročnih del. Včeraj se je v beograjski »Ženskem klubu« otvoriła razstava ženskih ročnih del iz Slovenije. Razstava bo trajala 5 dni.

— Stavka cestno električne železnice v Ljubljani. Predsedstvo Zveze jugoslovanskih železničarjev sporoča javnosti: Obratno vodstvo c. e. z. nam je poslalo 12. februarja ob 12. uri tale dopis: Podpisano vodstvo je dobilo na Vašo zadnjo spomencio od 5. t. m. od uprave na Dunaju dopis, s katerim izjavlja, da ji ni mogoče ugoditi zahtevi uslužbencev. Glede stavke pa družba pravi: Prosim Vas, pustite naše uslužbence stankati toliko časa, dokler ne bodo sami uvideli, da s takimi sredstvi škodujejo zgolj sami sebi. — Obratno vodstvo c. e. z. — Ing. Toman m. p. — Kakor smo že zadnjič na kratko poročali, smo vložili pri Obratnem vodstvu c. e. z. dne 18. januarja spomenico, s katero so uslužbenci prošili, naj bi se jim dne 1. febr. izplačal enkratni nabavni prispevek v znesku K 2500 za samce, K 3000 za oženjene brez otrok in K 3500 za oženjene z otroci. Ta nabavni prispevek bi stal upravo v celoti K 212.000. — Uprava pa do 1. februarja na to spomenico ni niti odgovorila. — Z ozirom na običnost nismo takoj izjavili posledic, temveč smo dne 1. februarja izročili obratnemu vodstvu ponovno dopis, s katerim smo zahtevali odgovor do 5. febr. Pa tudi na ta dopis uprava ni dala nobenega odgovora. Z ozirom na običnost smo tudi takrat še potrpežli; obenem pa smo s dopisom z dne 5. februarja obvestili pokrajinsko upravo, inspekcijo rada, delavsko zbornico, mestni magistrat in obratno vodstvo c. e. z., da bodo stopili uslužbenci dne 7. februarja opoldan v stavko, če dotelej ne bo povolnega odgovora. Dalje smo dne 8. junija 1922 sklenili z dunajsko upravo dogovor o raznih uslužbenecv tističih se ugodnostih. Zastopnik dunajske uprave g. ravnatelj Poschenrieder je po končani razpravi dejal, naj se mu pošlje zapisnik o tem dogovoru na Dunaj v podpis. To smo tudi storili. Dunajska uprava pa je podpis odklonila, češ, da ni v skladu z dogovorom. Konstatiramo, da je to le prazen izgovor, s katerim hoče uprava izbežati uveljavljenju sklenjenega dogovora. Na ponovno urgenco po tem zapisniku je dunajska uprava odgovorila obratnemu vodstvu ljubljanskemu tako-le: »Im Falle wegen Nichtunterzeichnung des zugesandten Protokollles eine Betriebs Einstellung erfolgen sollte, dann bitten wir, mit der Aussparung der Bediensteten zu antworten.« — S. i. okt. je uprava sporazumno z uslužbenecv njihove prejemke nekoliko povišala. Za vseh 68 uslužbenecv znaša ta povišek mesečno približno K 30.000, ki pa je bil krit š v tedajšnjih rednih dohodkih iz voznih listkov; vozniki listki so bili takrat po 3 K. — Navzlic temu pa je uprava z 22. oktobrom 1922 povišala ceno voznih listkov od 2 na 4 K, kar je utemeljevala tudi s tem, da je morala uslužbenecv povišati plače. — Dohodki uprave so se s tem poviškom voznih cen povečali več kot za 200.000 K mesečno; ta svota je ostala v celoti upravi. Dohodki cestne električne železnice znašajo sedaj dnevno povprečno 30.000 K brez upoštevanja mesečnih, letnih in dilažnih voznih listkov. — Do torka 13. t. m. zvečer bo imela uprava vsled stavke 210.000 K izgube, torej ravno toliko, kolikor bi jo stal zaproseni nabavni prispevek. — Iz tega sledi, da dunajski upravi ne manjka denarja, pač pa, da le iz trme ne ustreže uslužbenecv. Pri tem svojem vsega obsolajno vrednem postopanju ima seveda oporo pri svojih ljubljanskih vodilnih uslužbenecv. — Iz zgoraj citiranih dogovorov dunajske uprave pa sledi, da je dunajska uprava stavko izzvala. Nesramnost dunajske uprave preizgiva vse meje. Iz dohodkov ljubljanske električne železnice ima ogromne dobičke; od slovenskih žuljev se redi in živi; zato menda čuti potrebo, uslužbenecv izkoriščati in ljubljansko občinstvo šikanirati s tem, da je pognala uslužbenecv brez vse potrebe namenoma v stavko. — Uslužbenecv v svojih malenkostnih zahtevah sprito ogromne draginje ne morejo popustiti. — Včeraj se je zgledala pri g. pokrajinskemu namestniku Hribarju in načelniku oddelka za socialno skrb dr. Goršiču naša deputacija, ki ji jima je obrazložila vse okoliščine dosedanje stavke.

— Mariborske vesti. Nocoj se vrši v Narodnem domu reduta gledaliških igralcev. — Požar. V noči od sobote na nedeljo je nastal v kleti Narod. gledal. v Mariboru ogenj. Vnela so se v bližini kleti centralne kurjave naložena drva. Okoli starih žuljev je zapazil službojoči stražnik nevarnost ter obvestil požarno brambo, ki je takoj dospela na lice mesta in pogasila ogenj. Drva so zgorela, vendar pa druge škode ni bilo.

— Statistika sirot. Ministrstvo za socialno politiko, oddelek za zaščito dece in mladine, je podalo za 1. 1922 sledečo statistiko: V državne »Domove« je bilo sprejetih 3914 in v privatne 2611 otrok. Subvencionirani »Dečji Domovi« pa so sprejeli 2157 otrok. Državnih »Otroških« ustanov je bilo 52 in privatnih 104.

— Muslimanski duhovniki. Muslimanska cerkvena oblast je zaprosila vojno ministrstvo, da smejo civilni duhovniki muslimanske veroizpovedi vršiti duhovna opravila za svoje vernike pri manjših vojaških enicah.

— Dva pilaanca sta se vsedla v avtomobil ministrskega predsednika Pašića in sta zahtevala od šoferja, da jih pelje po mestu. Šoferju je prišel na pomoč detektiv, ki je nasilna pilaanca odvedel v zapor.

— Ta pa je korajžen. Mariborska policija je ustavila 11 letnega dečka Antona Vranka, ki je po lastni izjavi pobegnil od doma. Stanoval je baje s svojo materjo viničarja v Zagrebu. Pri njem so našli 200 Din gotovine. Oddan je bil začasnemu v mariborski zavod za zaščito dece. Mlademu beguncu pa tam ni prišlo in je 3. t. m. neznan kam pobegnil. Obklečen je v živo obleko ter ima rujav čepico.

— Kokoši imi dišijo. Iz dvorišča Vinka Križala na Selu je nekdo ukradel 10 kokoši in petelina. — Štiri kokoši pa Baržili v Podložu.

— Tatvine. Zidarskemu mojstru Živcu v Ljubljani je bila ukradena 4 m dolga veriga za vzdigovanje betonskih stebrov, vredna 4000 kron. — V Mariboru je nekdo odpedal kolo, znanke »Puche«, last Ljudovita Semmerov. — Precej perila je bilo ukradenega Vogel Marjet v Ljubljani.

— Ciganova osveta. Cigan Krsto Osmanović se je zaljubil v cigansko dekle Ružico. Ona pa mu je obrnila hrbet in se poročila s ciganom Vladom. Tega Krsto ni mogel preboleti in je z nožem samrtno nevarno ranil nezvesto Ružico.

— Nevesta žena. V Topčideru pri Beogradu je pobegnila od svojega moža Aleksija Jakšić. S seboj je vzela vse pohištvo v vrednosti 20.000 Din in vso gotovino v znesku 4000 Din. Možu je pustila

oba otroka, od katerih je eden star šele 6 mesecev. Ker sta vedno živela v najlepši slogi je vzrok njenega bega nepoznan. Mož je zaprosil policijo, da mu ženo izsledi; vendar pa ne zahteva, da bi se vrnila k njemu.

— Posledica alkohola. Jovan Petrović iz Porodina je v prepričanju svojega sovaščana Stefana Vojkovića. Svoje hudo delstvo je izvršil v popolni pijanosti.

— Umor matere. V Streliški je umoril svojo 58 letno mater Hadžo Muratović, ker je nameravala zapustiti svoje premoženje otrokom iz svojega drugega zakona.

— Lep oči. Kakor smo že poročali, je poročila v selu Fakiru 13letna deklica zdravega otroka. Prvotno se je domnevalo, da je oče neki lštvan, ki je baje pobegnil na Madžarsko. Sedaj pa je prišlo na dan, da je bil njen zapeljavec — lastni očim Plos, ki je živel z njo že 1 leto. Interesantno je, da je bilo njeni materi to razmerje znano, da je pa molčala, ker ji je mož grozil z umorom. Plos je bil aretiran in predan sodišču.

— Pozvil Oseba, ki je našla zlato zapestnico soproge opernega pevca Zorman, na nedeljskem plesu bančnih uradnikov v »Unionu« in katera je gospe znana, pozvil, da se odda zapestnico nemudoma policijskemu ravnatelstvu, da se izogne neprilicam pri sodišču! — Josko Zorman, anononno in reklamno podjetje v Ljubljani, Gledališka ulica 2.

— Čevlje kupite od domačih tovarn. Tvrdo Peter Kozina & Co., z znakom Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

Novosti iz Primorske.

— Gorški deželni odbor v likvidaciji. Iz Firenze je v sredo prispel v Gorico komisar Nancettii, ki je z 8. februarjem prevzel mesto dosedanjega komisarja Pascali, da izvede likvidacijo deželnega odbora. S tem se pričnjenja izvršitev obdobje, ki je bila izrečena s kraljevim dekretom z dne 19. januarja t. l. To se godi tih in brez šuma, kajti Gorščani, ki so se dovolj trudili, da ohranijo avtonomijo Gorške, so se sprizajzili z bridko usodo. Sedaj mirno pričakujejo, kaj prinese bodočnost. Mnenja smo, da bo ta čin, ko bodo prišli plodovi, naš narodni odpor edinele povečal.

— Italijansko barbarstvo napram našim učiteljem. Italijanski kulturnosomci je vsako sredstvo dobrodošlo, da čimprej propustijo naše šole v Istri. V zadnjem času so se dogodili sledeči trije slučaji, ki jih nikakor ne moremo spraviti v sklad s kulturo, niti v sklad s stremiljenjem po raznarodovanju, kajti fašisti imajo vso državno oblast v svojih rokah in z onim zakonom lahko ukinejo vse slovenske šole v Italiji. Cemu tega ne store? To je vendar njihov cilj, ki pa ga hočejo doseči z njim lastno zahrbtostjo in zvitostjo. Dejanja, kakor so sledeča, pa moramo prišteti k barbarstvu. Dne 1. februarja sta prišla v Motovun po svojo plačo učitelja Smohovič in Prodan. Oddala sta svoje plačilne liste, nakar jima je davčni uradnik izjavil, da morata počakati po ure. Medtem je odšel Smohovič v občinski urad ter prosil svojega tovariša, da dvigne tudi njegovo plačo. V odsotnosti Smohoviča se pridruži Prodanu neznan človek in mu reče, da ga čaka zunaj sodnik Ceccolli, ki bi rad govoril z njim. Učitelj ga vlnudno prosi, da bi počakal toliko časa, da dvigne svojo plačo. Ko pa je denar dobil, je šel z neznanecem iskat sodnika, ki ga seveda Smohovič ni poznal. Ker ga nista našla na cesti ga je neznanec izvalil v kavarno. Tu sta res našla laži-sodnika, ki je takoj pričel vpiti nad Prodanom, češ da je pel z mladino pri šolski maši hrvatske pesmi in da je pisal nekoč iz Jugoslavije pismo v izdajalskem smislu, ki lo je končal z besedami »protrpete, ker bo kmalu bolje«. Ker je to Prodan odločno zanihal, je pristopil k njemu dotični davčni uradnik, ki mu je molil pod nos kos papirja in ga začel neumiljeno pretepati. Končno so ga odpuštili z grožnjo, da je to poslednji opomin. — Druga žrtev je bil učitelj Medvedšek, ki je bil za časa ponisa prebivalstva popisni komisar občine Dekanov. Ker je označil, da je v Dekanah samo 50 Italijanov, je bil kratkoma odpuščen iz službe. Pozneje so fašisti ugotovili, da je v Dekanah 2000 Italijanov. Fašisti so ga obenem postavili za odgovornega urednika za vse dopise v slovenskih časopisih.

— Tretji slučaj se je zgodil z učiteljem Silvestrom Cerutom v Ricmanjih. Trikrat so ga prišli iskat na dom fašisti, trikrat jim je sračno ušel. Nekega dne pa je dobil dopis, naj se v svrhu nekih informacij zgleda na sedežu fašja. Ker bi se moralo to zgoditi v nedeljo, ne vemo, kako so te informacije izpadle. Ali eno je gotovo, da dobro ne. To vse se godi v času, ko g. Mussolini v rimski zbornici svečano povzdiguje fašistovsko poštenost in odkritosrčnost napram naši državi. Obenem je to dokaz, kako fašisti izjavljajo Mussolinijeve izjave našim poslancem: »Equali diritti, equali doveri — enake pravice, enake dolžnosti.«

Sokolski vestnik.

— Sokolstvu! Na odborovi seji Jugoslovenskega Sokolskega Saveza, ki se je vršila 28. januarja v Ljubljani, je bila sprejeta sledeča resolucija: Ponovno naglašajoč državne, kulturne, socialne in narodne interese, ki jih ima pred očmi naša sokolska vzgoja, jemljejo zastopniki sokolskih žup iz vse države, zbrani na odborovi seji JSS dne 28. januarja 1923 v Ljubljani, poročilo o Sokolstvu besno sovražni agitaciji nasprotnikov Sokolstva po naših posvetnih in samostanskih učiliščih in po cerkvah z ogorčeno obsodbo na znanje. Odbor JSS pozivlja vse bratske župe, naj javijo starešinstvu JSS vse konkretne slučaje te vrste in sklene, da pride to vprašanje kot posebna točka na dnevni red bodoče skupščine JSS. — Starešinstvo JSS.

Iz društvenega življenja.

— Društvo pol. konceptnih uradnikov obvešča svoje člane z ozirom na številna vprašanja, kaj je društvo ukinilo, da se ni hove znane upravičene zahteve že enkrat uresničilo, da je obenem z društvenim finančnim konceptnim uradnikom ponovno odločno opozorilo vsemernodajne činitele na dejanski obupni položaj svojih članov.

— Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odbovna seja v sredo dne 14. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije, Sv. Petra cesta št. 12, pridružje, desno.

V interesu vsakega posameznika je, da ga ima stranka v evidenci.

Gospodarstvo.

Francosko gospodarstvo v letu 1922.

Položaj afrnoskega gospodarstva izkazuje tekom leta 1922. znatno izboljšanje, ki je v veliki meri temeljilo na obnovi porušenih pokrajin. Dosedaj je francoska vlada investirala v tih pokrajinah okoli 100 milijard frankov, Nemčija pa ni plačala izvoznih davčev v blagu niti enega franka v gotovini. Da dobi kritje za te izdatke, ki se nahajajo v proračunu pod naslovom »Depenses reconorables« (izdatki, ki jih mora povrniti Nemčija), je morala vlada najeti po sklepu vojne celo vrsto milijardnih posojil. To je poleg vojnih dolgov povzročilo povišanje predvojnega dolga v višini 33 milijard frankov na skoro desetkratni znesek: 31. marca 1922 je dosegel francoski zunanji in notranji dolg vsoto 317 milijard frankov. Francoski proračun izkazuje v letih 1921 do 1923 po 30 milijard deficita, kar seveda stalno povišuje višec dolga. Vendar je pomnožitev državnih dolgov vsako leto manjša. Ti deficiti ne pomenjajo osiromašenja prebivalstva, ampak predstavljajo realno akumulacijo, ki obstoji v tem, da je bila v povojnem času vzpostavljena skoro cela severna Francija.

Agrarna produkcija izkazuje za lansko leto zmanjšano žetev pšenice, na drugi strani pa povečanje produkcije vina, krompirja, pese in večine poljskih pridelkov. V letu 1923 se bo zvišala tudi produkcija pšenice, ker posejana površina prekaša za 457.000 ha lansko posejano površino.

Industrijska konjunktura se je tekom leta izboljšala. Premogovna industrija, ki je trpela največ po angleški konkurenci, si je opomogla. Radi velikega ameriškega štrajka rudarjev in visoke vrednosti funta na denarnem trgu je bil angleški premog izrinjen s francoskega trga, ki je vsled polnega obratovanja vseh industrijskih vrst potreboval velike množine. Zato se je domača produkcija zvišala od 28 na 32 milijonov ton, a zaostaja za 8 milijonov ton za predvojno. Najbolj pa se je popravila metalurgična industrija. Že v letu 1921. je bila francoska produkcija surovega železa večja kot angleška in tudi lani je zaostajala v tem oziiru Anglija za Francijo. V jekleni industriji pa še vedno prekaša Anglija Francijo. Produkcija surovega železa je znašala po statistiki, ki jo je objavil »Comité des Forges«, v letu 1922. 5.129.000 ton napram 3.207.000 tonam v letu 1913., ki je bilo zadnje normalno leto pred vojno. V številki za 1922. je šteta tudi produkcija nekdanje nemške Lorene. V obratu je bilo 1. januarja 1923. 116 plavčev od celokupnega števila 220. Tudi ostale industrije, predvsem tekstilna, so zadovoljivo delovale. Zato se je zvišal indeks veletrgovinskih cen: Koncem julija 1922. je bila indeksna številka 325, to se pravi, da po napram 1913. narasle cene za 25%. Ta se je koncem leta 192. zvišala na 363. Mnogo prirastka gre na račun padca francoskega franka, ki je zlasti v novembru in decembru izgubil na svoji vrednosti napram dolarju in funtu in je morala zato francoska industrija potrebne surovine iz inozemstva dražje plačevati.

Zunanjia trgovina v letu 1922. se je razvijala sledeče. Podatki o vrednosti zlasti izvoženega blaga so zelo nezanesljivi, ker temelje pri izvozu na cenitvah iz leta 1921, pri uvozu pa na deklaracijah uvoznikov. Uvoz je imel težo 51.367.000 ton, leta 1913. 44.220.000 ton, izvoz 22.616.000 ton, 1913. 22.074.000 ton. Vrednost uvoza je znašala lani 23.901 milijonov frankov proti vrednosti izvoza 20.642 milijona. Tako izkazuje zunanja trgovina 3259 milijonov frankov deficita. Vendar je francoska plačilna bilanca v nasprotju s trgovinsko gotovo aktivna. Ker je bila poljedelska produkcija (pšenica) manjša kot leta 1921., se je znatno povečal uvoz živil in zmanjšali njihov izvoz. Pri uvozu je posebno opaziti naraščanje uvoza surovin za obratovanje francoske industrije, kar kaže na njeno zvišano delavnost. Tudi pri izvozu je izvoz surovin (železne rude) in gotovih izdelkov narasel. Vrednost izvoza fabrikatov se je napram letu 1921. zmanjšala, dočim je teža večja. To dejstvo ima svoj vzrok v tem, da so bile cene izdelkom manjše v primeri s predlanskimi.

Splošno je treba ugotoviti izboljšanje gospodarskega položaja, čeprav niso državne finance v zadovoljivem stanju in je njihova sanacija mogoča le v slučaju, ako bo Nemčija prisiljena izplačati vojno odškodnino. V ta namen je začela Francija ruhrsko bitko. Pri tem pa so igrali interesi železne industrije, ki rabi za proizvajanje železa, koksia in premoga, glavno vlogo.

K. P.

INDUSTRIJA.

× Podražitev premoga v Gornji Stevilji. Vzhodni gornjeleški rudniki (v Poljski) so zopet občutno podražili premog. Sedaj stane surov premog okroglo 197.000 mark, drobn premog 103.000 mark, zdrob 78.000 mark za tono. Zapadni gornjeleški rudniki bodo po tamkajšnjih vesteh sledili temu povišanju najbrže 12. februarja.

× Padanje cen radiju. Po vesteh, ki jih prinaša angleško in francosko časopisje, so v zadnjem času dobili zelo veliko radijo, in mu je radi teža padla cena na 70.000 dolarjev za gram. Pred vojno je stal 1 gram radija 600.000 frankov, takoj po vojni pa 120 tisoč dolarjev. Lansko leto radija sploh ni bilo mogoče kupiti, sedaj pa ga je na prodaj 16 gramov. Tudi nova tovarna za radij v Antverpnu izdeluje zelo veliko radija, ker ga dajejo afriške rude 20 odstotkov več, kakor lahmovska ruda. Tudi češka produkcija radija je precej narasla v primeri z lanskoletno produkcijo.

PROMET.

× Obnovitev zračnega prometa Pariz—Carigrad. Zračni promet Pariz—Dunaj—Carigrad, ki je za nekaj časa prenehal, se s 15. februarjem zopet obnovi.

CARINE.

× Omejitev carine prostega uvoza potrebnih za industrijo in obrtnike. Trgovska in obrtniška zbornica opozarja vse industrije in obrtnike na novi razpis Generalne direkcije carin št. 5521 z dne 31. januarja t. l., s katerim se znatno omejuje doleže navedbe C. br. 61602 z dne 23. septembra 1920. o carine prostem uvozu potrebnih za industrijo in obrt. Po novi naredbi smejo carinarice na podlagi predloženih uverenj carine prosto odpremiti samo predmete, ki so obseženi v točki 1 in 2 naredbi C. br. 61602. Ti predmeti so parni kotli z vso priprmo za stalne in premične parne stroje ter vsi stroji in vsi motorji, ki se gibljejo s kakršnokoli silo in njih deli. Za uvoz vseh ostalih predmetov iz prvega poglavja točka 3, 4, 5, 6 in 7 ter iz drugega poglavja točka 1, 2, 3 in 4 se bo od sedaj naprej za carine prosti uvoz zahtevalo predhodno odobrenje Generalne direkcije carin v Beogradu. Pod te točke spadajo

transmisije, transformatorji, akumulatorji, električne cevi in kablji, aparati in orodje za industrijo, kmetijstvo in obrt, sesalke in mostne tehnične, mazalna olja, plinovno olje, nafta in bencin, premog, dale stavenben material, instalacijski material, pomožni kemični material in surovine za predelavo. Glede vseh teh predmetov se morajo interese obrtni potom pristojne carinarice, kjer nameravajo izvršiti carinjenje s prošnjo na Generalno direkcijo carine. — Prošnji je priložiti 1. predpisano potrdilo pristojne trgovske zbornice, 2. uverenje V. oddelka, ministrstva trgovine in industrije v primeru, da se uvažajo predmeti iz drugega poglavja navedbe C. br. 61.602 ter 3. originalne fakture z navedbo, v kakšno svrhu se namerava uporabiti uvažane predmete. Za uvoz poljedelkov iz točke 5. drugega poglavja veljajo še nadalje dosedani predpisi.

× Povišanje ležarine v Madžarski. Z ozirom na porast cen in velike izdatke je povišana ležarina v Madžarski na petkratno izmero.

DENARSTVO.

× Pomanjkanje plačilnih sredstev v Nemčiji. Že pred kratkim smo poročali o velikem pomanjkanju plačilnih sredstev, ki vlada v Nemčiji. Da pride temu pomanjkanju v okom, je tiskala Nemčija dnevno 35 milijard mark papirnatega denarja, ter je stopnjevala to produkcijo sedaj že na 45 milijard dnevno. Do konca tega meseca namerava doseči 125 milijard papirnatih mark dnevne produkcije. Državna banka zaposluje sedaj 32 tiskarn in 12 tovarn papirja. Meseca marca bo stavljeno v promet 3 milijone papirnatih mark, ako se bodo tiskarski stroji za tiskanje bankovcev popolnoma izrabljali.

DOBAVE.

× Dobava sirkovih meteli. Pri ravnatelstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 26. februarja t. l. ofertalna licitacija glede dobave 3000 sirkovih meteli. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava kotlov za vojaške kuhinje. Pri Divizijski intendanturi v Zagrebu (Gajeva ulica 30 a) se vrši dne 19. februarja t. l. ob 10. uri popoldne ofertalna licitacija glede dobave kotlov za vojaške kuhinje. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava dekstrina. Pri ravnatelstvu državnih železnic v Subotici se vrši dne 23. februarja t. l. pismena ofertalna licitacija glede dobave 5000 kg dekstrina za lepljenje. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Borzna poročila.

Zagreb, 12. febr. Devize: Dunaj 0.147—0.148, Berlin 0.34—0.37, Bruselj 595—600, Budimpešta 3.95—4.05, Bukarešta 45—47, Italija 495—498, London 488—490, New York 103.50—104.50, Pariz 645—650, Praga 310—313, Švica 1960—1975, Varšava 0.30—0.32. Valute: Dolarji 100—101, avstrijske krone 0—0.15, francoski franki 630—640, nemške mar

Ljilj Gaboriau:

Akt štev. 113.

Roman.

(Nadaljevanje.)

Ne da bi si pomišljal, prevzet nežnega ginjenja, je iztegnil Prosper roke, da bi padel očetu krog vratu.

»Proč od mene!« je izpregovoril ta in vstopil popolnoma v celico, katere vrata so se za njim zaprla.

Oče in sin sta si stala sama nasproti, Prosper potri in uničen, gospod Bertomy jezen in skoraj grozeč.

Zavržen od najboljšega prijatelja, očeta, se je boril Prosper s strašno boljo.

»Tudi ti,« je vzklilnil, »tudi ti verjameš v mojo krivdo?«

»Prihrani si to podlo komedijo,« ga je prekinil Bertomy, »vse vem.«

»Toda jaz sem nedolžen, oče, prisegam ti pri spominu na mater.«

»Nesrečnež! Ne onečaščaj njenega imena,« je vzklilnil Bertomy, ki ga je prevzelo silno ginjenje in s slabotnim, komaj slišnim glasom je dostavil:

»Tvoja mati je mrtva, Prosper, in nikdar bi ne bil verjel, da bo prišel dan, ko bom zahvaljeval boga, da mi jo je vzel. Tvoj zločin bi jo bil umoril.«

Nastala je dolga tišina; končno je rekel Prosper.

»Popolnoma si me potri, oče, in to v trenutku, ko potrebujem ves svoj pogum, ko sem žrtev najpoglejših spletk.«

»Žrtev!« je ponovil Bertomy. »Žrtev! Mar hočeš s tem reči, da hočeš s svojimi namigavanji oblatiti tega vse časti vrednega moža, ki je skrbel za tebe in te obkledal z dobrotami, tega moža, ki ti je dal sijajno službo in ti je hotel pomagati do nepričakovane bodočnosti? Dosti, da si ga okradel, ne obrekuj ga še vrhu tega.«

»Usmili se, oče, in poslušaj...«

»Kaj, hočeš morda utajiti dobrote svojega principala, ti, ki si tako dobro vedel, kako rad te ima, da si mi svoj čas pisal, da naj bom pripravljen, da pridem v Pariz in zaprosim pri gospodu Fauvelu za roko njegove nečakinje za tebe? Ali je bila to torej laž?«

»Ne,« je rekel Prosper z udušenim glasom. »Tega je sedaj eno leto; takrat si ljubil gosposodično Madelajno, vsaj pisal si tako.«

»In še danes jo ljubim, bolj kakor kdaj; nikdar je nisem nehal ljubiti.«

Gospod Bertomy je napravil kretnjo zaničujočega sočutja. »Res!« je vzklilnil. »In misel na to čisto dekle te ni zadržala pred življenjem, kakršno si živel? Ti da si jo ljubil?... Kako si mogel stopiti, ne da bi bil zardel, pred njo, če si prihajal iz nesramne družbe, kjer si bil doma?«

»Za boga, naj ti razložim, kaka usoda me je z Madelajno...«

»Dosti, jaz sem ti že rekel, da vem vse. Včeraj sem govoril s tvojim šefom in danes s tvojim sodnikom, čegar dobroti se imam zahvaliti, da sem prišel do tebe. Veš, da sem se moral dati jaz, tvoj oče, preiskati, skoraj sleči, da se prepričajo, da nimam orožja za tebe s seboj? Prej me niso pustili sem.«

Prosper se ni skušal več upirati, obupan se je sesedel na nizki stol.

»Bil sem v tvojem stanovanju in sem razumel tvoj zločin. Videl sem svilene zastore na vseh

vratih in slike v zlatih okvirih na stenah. Pri mojem očetu so bili zidovi beli in v celi hiši je bil samo en naslanjač, ta je bil materni. Naš luksuz je bila naša poštenost. Ti si prvi v naši rodbini, ki ima take smirenske preproge; seveda si tudi prvi v rodbini, ki je kradel.«

Pri tem očitaniu je Prosper zardel, vendar se ni ganil.

»Toda dandanes se zahteva luksuz,« je nadaljeval gospod Bertomy, ki se je razgrevao ob svojih lastnih besedah; luksuz za vsako ceno. Po nesramnem izobilju stremite in po sijaju bogastva, predno ste bogati. Seveda metrese so potrebne, ki nosijo baržunaste čevljičke, s kožuvinovino zaobljene, kakor sem jih videl pod tvojo posteljo, in služabniki so tudi potrebni, z bogato livrejo seveda. Zraven pa kradeš! In bankirji jutri že ne morejo več zaupati nikomur svojih kijučev; vsako jutro prinese kaka nova tatvina sramoto dotlej časti vredni rodbini...«

Naenkrat je gospod Bertomy prenehal, ker je videl, da ga njegov sin ne more poslušati.

(Dalje sledi.)

Potrji globoke žalosti naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš dobri, iskreno ljubljani brat, svak in stric gospod

Ivan Mankoč

trgovca z lesom v Trstu

po dolgi mučni bolezni previden s tolažili sv. vere izdihnil danes ob pol 1 uri zjutraj svojo plemenito dušo.

Pogreb se vrši iz Zaloške ceste št. 11 na južni kolodvor, odkoder prepeljejo truplo v Trst. Dan pogreba se objavi v listih.

Venci se hvaležno odklanjajo.

Ljubljana, 12. februarja 1923.

Žalujoči ostali.

Oglasi

V dnevniku „JUTRANJE NOVOSTI“ bodo dosegli največje uspehe. Upeljali bomo tudi takozvane **MALE OGLASE** po kolikor mogoče najnižji ceni, da jih bode vsakdo lahko naročil.

Brez posebnega obvestila.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš srčno ljubljani sin, brat in stric, gospod

OSKAR TREO

v nedeljo, dne 11. t. m. nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 13. t. m. ob 2. popoldne iz hiše žalosti, Gosposvetska cesta 12, na pokopališče k Sv. Križu. Bodi mu blag spomin!

V Ljubljani, dne 12. februarja 1923.

Žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

ZASTOPNIKA IN AKVIZITERJA

marljivega, solidnega in poštenega

išče

za Celje, Maribor, Ptuj, Kranj, Novomesto, Kočevje, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Subotica, Beograd, Skoplje, Split;

Anončno in reklamno podjetje

Joso Zorman,

LJUBLJANA, Gledališka ul. 2. telef. 231.

Uprava „stenskih, reklamnih načrtov mest in kopališč kraljevine SHS.“

Čitajte „JUTRANJE NOVOSTI“!

Kdo bi posodil

boljši gospodinski ron 2000.— na mesečno plačo. Ponudbe se prosi pod „takoj“ na upravo lista.

„KORANIT“

zajemčeno pravi asbest-škrlj za kritje streh. Ne premoči! Ne pozebel! Proti ognju in viharju popolnoma siguran. Neomejeno trpežen. Tehta na 1 m² = 12 kg.

Cenik in proračun pošlje **Fran Hočevar** Zirovnica (Mostje) Gor.

Zahvala.

Povodom bridke izgube naše srčnoljubljene in ljubeče soproge, predobre mamice, sestre, tete in svakinje, gospe

Ane Košenina

nam je došlo toliko izrazov globokega sočustvovanja, da nam je nemogoče se vsakemu posebej zahvaliti.

Štejemo si v dolžnost izreči predvsem našo zahvalo gg. zdravnikoma dr. Volavšku in dr. Jenku za njihovo požrtvovalni trud za časa bolezni, istotako gg. pevcem za ganljive žalostinke, nadalje darovalcem krasnih vencev in šopkov, za tem vsem onim, ki so spremili blagopokojnico na poslednji poti in končno sploh vsem, ki so na katerikoli način skušali tešiti našo neizrekljivo bol.

Srčna hvala vsem in za vse!

LJUBLJANA, 12. februarja 1923.

Žalujoča rodbina
Košénina in ostalo sorodstvo.

Časopise, knjige, brošure, tiskovine za urade, občine kakor vsa druga v tiskarsko stroko spadajoča dela izvršuje po zmernih cenah lično in točno

Zvezna tiskarna in knjigarna

v Ljubljani, Wolfova ulica 1.

Urejena je tudi za tisk glasbenih del (sekirice, note).

Oglasni zavod: J. ZORMAN-ovo anončno in reklamno podjetje

Telefon 231 - - Ljubljana, Gledališka ulica 2 - - Telefon 231

Tekoči račun pri Jadranski banki in Trgovski banki / / / / Poštni čekovni račun št. 12.866 v Ljubljani / / / /

dobavlja oglase za vse tu- in inozemske časopise in revije / Izdaja serij „Stenskih reklamnih načrtov trgovsko-prometnih središč in kopališč kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev“ / Svojim abonentom nudi dalekosežen popust na podlagi originalnih oglasnih cenikov. / Zastopstvo dnevnika „Jugoslavenski Lloyd“ za Slovenijo / / /